

*Усне і письмове додавання
і віднімання в межах 100*

Внаслідок вивчення теми «Усне додавання і віднімання в межах 100»
учні повинні навчитися:

- свідомо додавати і віднімати будь-які числа в межах 100;
- міцно засвоїти табличні випадки додавання і віднімання з переходом через десяток;
- а також ряд теоретичних питань.

Підготовка до вивчення.

Аналіз прийомів додавання і віднімання чисел у межах 100 свідчить, що для свідомого виконання їх учні повинні добре знати:

- нумерацію чисел у межах 100,
- таблицю додавання і відповідні випадки віднімання в межах 10,
- засвоїти такі властивості дій віднімання і додавання: додавання числа до суми, віднімання числа від суми, додавання суми до числа, віднімання суми від числа, додавання суми до суми і віднімання суми від суми.

**Додавання і віднімання
розглядають у такому порядку:**

2 клас:

**1. Додавання двоцифрових
чисел без переходу через десяток.**

- додавання і віднімання круглих чисел
(70 + 20, 60 - 40)

Вправа №309

$$3 + 4 = 7$$

$$9 - 2 = 7$$

$$30 + 40 = 70$$

$$90 - 20 = 70$$

- на основі переставної і сполучної властивість додавання (прийом додавання числа частинами):

Вправа №343

Розглянь записи та поясни розв'язання:

$$34 + 52 =$$

$$\begin{array}{cc} \wedge & \wedge \\ 30+4 & 50+2 \end{array}$$

$$30 + 50 = 80$$

$$4 + 2 = 6$$

$$80 + 6 = 86$$

Додаючи двоцифрові числа, десятки додають до десятків, одиниці до одиниць.

- користуючись цією властивістю і раніше засвоєними знаннями, вводять прийоми для випадків:

$$46 + 20, 46 + 2$$

Вправа №360

Розв'яжи приклади.

$$54 + 30 =$$

$$50 + 4$$

$$54 + 3 =$$

$$50 + 4$$

- прийом послідовного додавання
двоцифрового числа:

Вправа №377

Розглянь записи і порівняй розв'язання.

$$\underline{53 + 45 =}$$

$$50 + 40 = 90$$

$$3 + 5 = 8$$

$$90 + 8 = 98$$

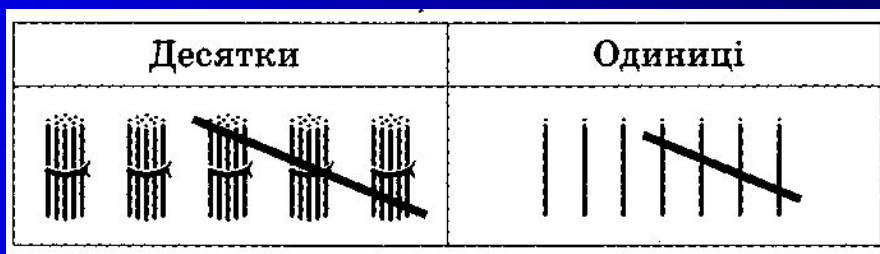
$$53 + 40 = 93$$

$$93 + 5 = 98$$

2. Віднімання двоцифрових чисел без переходу через десяток

Прийом порозрядного віднімання (теоретична основа виконання дії: правило віднімання суми від суми).

Вправа №388. Розглянь малюнок і записи. Поясни розв'язання.

$$\underline{57 - 34 =}$$

$$50 - 30 = 20 \quad 7 - 4 = 3 \quad 20 + 3 = 23.$$

$$57 - 34 = 23$$

Віднімаючи двоцифрові числа, десятки віднімають від десятків, одиниці — від одиниць.

Прийоми для випадків:

48 - 30, 48 - 3

$$79 - 40$$

У від'ємнику одиниць немає, треба відняти тільки десятки. 70 мінус 40 – тридцять; 30 плюс 9 – тридцять дев'ять.

$$79 - 2$$

У від'ємнику немає десятків, треба відняти тільки одиниці. 9 мінус 2 – сім; 70 плюс 7 – сімдесят сім.

Прийом послідовного віднімання:

$$\begin{array}{r} \underline{98 - 56} = \\ 98 - 50 = 48 \\ 48 - 6 = 42 \end{array}$$

3. Письмове додавання і віднімання двоцифрових чисел.

Вправа №426

Знайди суму чисел 35 і 49 письмово.

$$\begin{array}{r} 35 \\ +49 \\ \hline 84 \end{array}$$

Пояснення. До 5 додати 9, буде 14 – це 1 дес. і 4 од. 4 од. пишемо під одиницями, а 1 дес. додаємо до десятків. 3 дес. додати 4 дес., буде 7 дес., та ще 1 дес., буде 8 дес. Цифру 8 записуємо під десятками.

Відповідь. Сума чисел 35 і 49 дорівнює 84

Письмове додавання починай з додавання одиниць.

Зразок короткого пояснення

Вправа №439

Обчисли письмово суму чисел 47 і 29.

$$\begin{array}{r} 47 \\ + 29 \\ \hline 76 \end{array}$$

7 і 9 – шістнадцять, 6 пишемо, 1 запам'ятовуємо.

4 і 2 – шість, ще 1, буде сім, пишемо сім. Усього 76.

Вправа №447.

$$\begin{array}{r} 93 \\ - 56 \\ \hline 37 \end{array}$$

Від 3 одиниць не можна відняти 6 одиниць – беремо 1 дес. з 9 дес.

1 дес. і 3 од. – це 13. Від 13 відняти 6, буде 7. Запишемо цифру 7 на місце одиниць.

Від 8 дес. відняти 5 дес. буде 3 дес. Запишемо цифру 3 на місце десятків. Дістали число 37.

Письмове віднімання починай з віднімання одиниць.

Зразок короткого пояснення

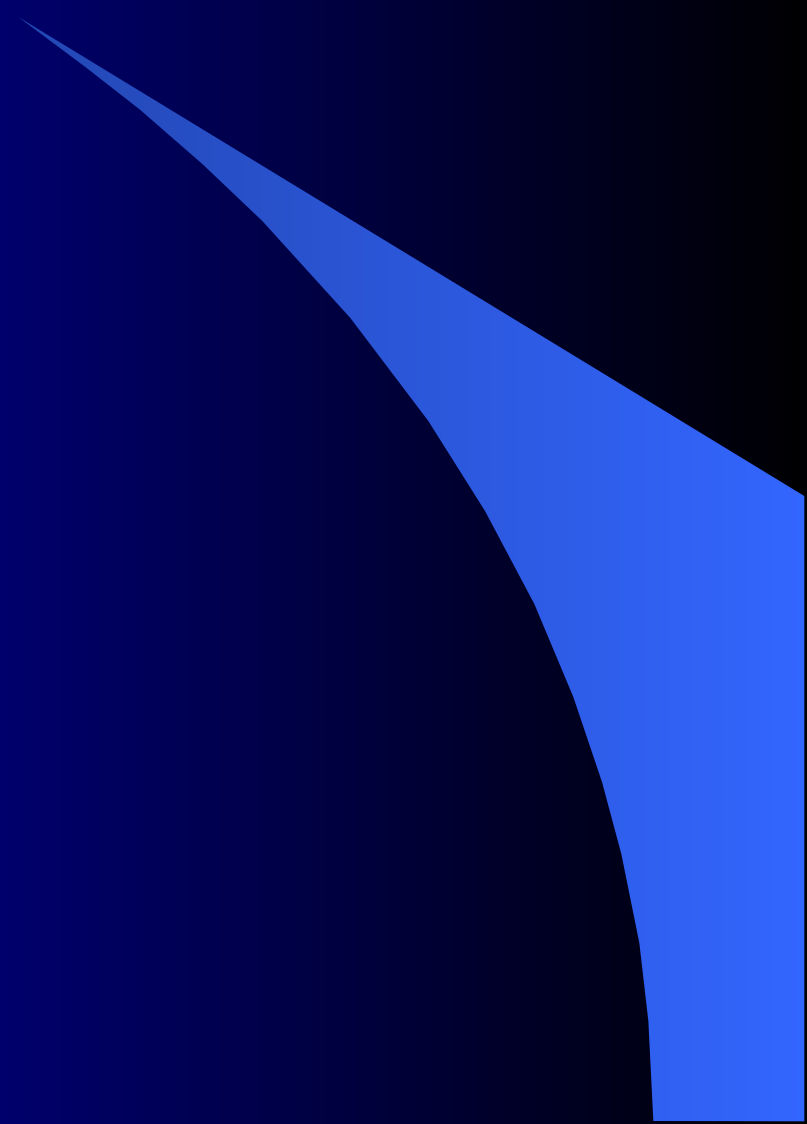
Вправа №453

$$\begin{array}{r} 86 \\ - \underline{57} \\ 29 \end{array}$$

16 мінус 7 – дев'ять, пишемо 9.

7 мінус 5 – два, пишемо 2, всього 29.

4. Усне додавання з переходом через десяток.

Приєм порозрядного додавання (загальний випадок)

Вправа №481

Розглянь записи і прочитай пояснення.

$$28 + 59 =$$

$$\begin{array}{cc} \wedge & \wedge \\ 20 + 8 & 50 + 9 \end{array}$$

$$20 + 50 = 70 \quad 8 + 9 = 17 \quad 70 + 17 = 87$$

Пояснення. 20 і 50 – сімдесят, 8 і 9 – сімнадцять, 70 додати 17, буде 87.

Окремі випадки

$$\underline{38 + 4 =}$$

$$8 + 4 = 12$$

$$30 + 12 = 42$$

$$\underline{76 + 4 =}$$

$$6 + 4 = 10$$

$$70 + 10 = 80$$

$$\underline{38 + 52 =}$$

$$30 + 50 = 80$$

$$8 + 2 = 10$$

$$80 + 10 = 90$$

Прийом послідовного додавання

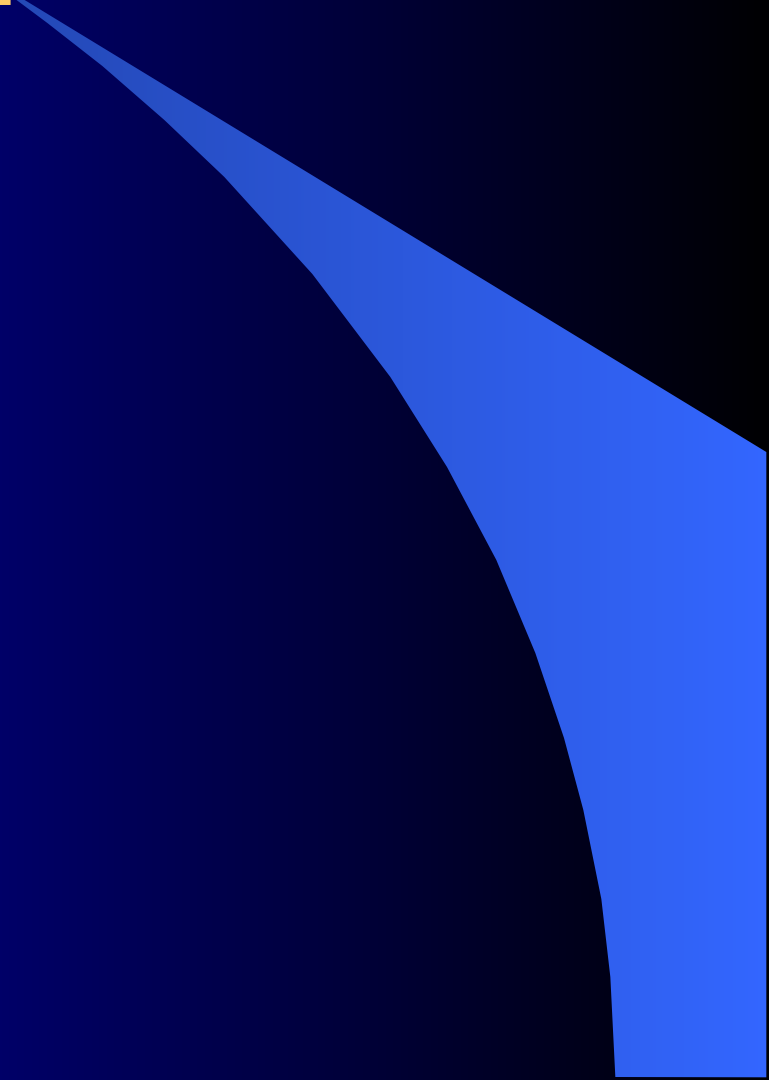
$$36 + 58 =$$

$$50 + 8$$

$$36 + 50 = 86$$

$$86 + 8 = 94$$

5. Усне віднімання з переходом через десяток

Підготовчі вправи: віднімання одноцифрового числа від двоцифрового з переходом через десяток

Вправа 538

*Розглянь записи і поясни як знайшли
різницю.*

$$53 - 8 =$$

$$\begin{array}{r} \diagup \quad \diagdown \\ 40 \quad 13 \end{array}$$

$$13 - 8 = 5$$

$$40 + 5 = 45$$

$$53 - 8 =$$

$$\begin{array}{r} \diagup \quad \diagdown \\ 3 \quad 5 \end{array}$$

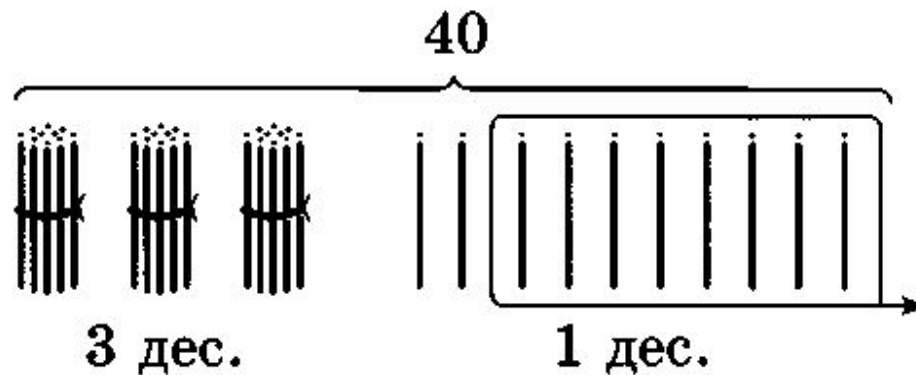
$$53 - 3 = 50$$

$$50 - 5 = 45$$

Вправа №523

Розглянь записи та малюнок і прочитай пояснення.

$40 - 8 = 32$
$10 - 8 = 2$
$30 + 2 = 32$

$$\underline{40 - 8 =}$$

$$10 - 8 = 2$$

$$30 + 2 = 32$$

Прийом послідовного віднімання (загальний спосіб)

Підготовчі вправи

$$63 - 20 - 3$$

$$45 - 10 - 5$$

$$63 - 20 - 7$$

$$45 - 10 - 9$$

$$\underline{84 - 29 =}$$

$$84 - 20 = 64$$

$$64 - 9 = 55$$